

Slovenski dom

Štev. 114

V Ljubljani, ponedeljek 19. maja 1941

Leto VI.

Uredništvo in uprava — Kopitarjeva 6 — Ljubljana — — Redazione e amministrazione — Kopitarjeva 6 — Lubiana

Vojvoda Spoletski po Kralju in Cesarju imenovan za hrvaškega vladarja

Rim, 19. maja. Včeraj je bil ves Rim z zastavami ob prazniku, ko je odposlanstvo hrvaškega naroda po osmih stoletjih spet prišlo navezati tešnje stike z večim Rimom. Rimsko ljudstvo je hrvaške goste sprejelo tako navdušeno, kakor sprejema le svoje prave prijatelje.

Na železniški postaji se je zbralo mnogo odličnikov. Tam je bil zunanji minister grof Ciano, tajnik stranke Serena, vodstvo senata in fašistične zbornice, več drugih Ministrorov, Minister Dvora in Guverner mesta. Dalje sta bila tam diplomatska predstavnik Nemčije in Japonske in zastopniki vseh držav trojnega pakta. Ob 19 je prispel Duce, ki so ga navzoči vsi pristrčno pozdravili. Kmalu nato je privozil na postajo poseben vlak s hrvaškim odposlanstvom. Dr. Pavelič je po rimsko pozdravil Duceja, nato mu pa predstavil člane svoje delegacije. Po končanih pozdravih so gostje obšli častno četo, nato pa je dr. Pavelič z Ducejem stopil pred postajo, kjer ga je množica navdušeno pozdravljala. Tam sta dr. Pavelič in Duce pregledala častno četo karabinerjev, godba pa je igrala obe himni. Duce se je nato prijateljsko poslovil, nakar se je hrvaško odposlanstvo v spremstvu grofa Ciana odpeljalo v mesto. Zbrani Rimljani so navdušeno pozdravljali goste po vseh cestah do vile »Madama«, kjer je bila hrvaška delegacija nastanjena. Ob 10.30 se je hrvaška delegacija pripeljala pred dvor. Ob 11 je na kraljevi palači na Kvirinatu zavrhala poleg italijanske tribarvne tudi hrvaška zastava. Deset minut prej je bil naznanjen prihod visokih osebnosti, ki so na dvoru prisostvovali svečanosti. Duce je bil oblečen v uniformo prvega Maršala Imperija. Zbrane množice so ga navdušeno pozdravljale. Ob 11.45 je prispelo hrvaško odposlanstvo, katero so zastopniki dvornega ceremonijala popeljali v kraljevo palačo. V notranjosti palače je oddelek pehote izkazal gostom čast.

V kraljevi svečani dvorani, kjer so bile zbrane že vse visoke osebnosti in kraljevski principi, so stali ob desni strani prestola veleposlaniki in poslaniki držav trojnega pakta, potem člani vlade poslanike Italije, Italijanski Maršali in diplomati. Na nasprotni strani so stali visoki funkcionarji Kraljeve Hiše, drugi gostje in častniki. Ob 11.25 se je prikazal Kralj in Cesar, ki je prišel v spremstvu Duceja. Sledili so mu nosilci reda Anunociate. Vladar je bil oblečen v kroj prvega Maršala Imperija, Duce pa v fašistično uniformo. Vladar je nato stopil na prestol, zraven njega se je postavil Duce. Kraljevi principi so se razvrstili ob straneh prestola. Na desni je bil Princ Piemontski, grof Torinski in vojvoda Pistojski, na levi pa vojvoda Spoletski, vojvoda Genovski in vojvoda Anconski. Vsa dvorana je bila vsa v imperialnem sijaju.

Takoj so dr. Pavelič in ostali člani hrvaškega odposlanstva stopili v bližino prestola. Vodil jih je šef ceremonijala. Dr. Pavelič je stopil pred Vladarja in se mu poklonil.

Nato je imel poglavnik dr. Pavelič na Kralja in Cesarja nagovor, v katerem je poudaril, da so on in člani hrvaške vlade soglasno proglasili obnovitev krone kralja Zvonimira, ki naj bo simbol neodvisne hrvaške države. Do te obnove je prišlo po želji hrvaškega naroda in po tisočletnem izročilu hrvaške države, na podlagi novega evropskega reda, ki ga je ustvarilo orožje Osi. »Hrvaški narod ima samo eno iskreno željo, da bi mogel podeliti krono svojega kraljstva članu Vaše presvete Hiše in zato Vas, Veličanstvo prosim, da tega člana imenujete. Hrvaški narod pričakuje od svojega novega Vladarja, da bo ustanovil novo hrvaško dinastijo, ki nam bo zagotovila narodni prerod. Vodila nas je skupna vest rimske vere, k vam nas je vodil tudi spomin, ki je še med našim narodom vedno živ, na zmagovite zmage, ki jih je naš narod doživel pod vodstvom vojaškega princa Evgena Savojskega. Zato prosimo, da imenujete princa Vaše vzvišene Hiše, in računamo s trdno gotovostjo

na srečo njegovega kraljstva in na srečo njegovih zakonitih naslednikov, v korist hrvaškega naroda in v korist trdnega prijateljstva in sodelovanja, ki bo pod Vašo kraljevsko roko in pod vodstvom Duceja Fašizma nastopilo med Italijo in Hrvaško.«

Vladar pa je takole odgovoril:
»Poglavnik, gospodje delegati hrvaškega kraljstva! Z živim zadovoljstvom in z globoko hvaležnostjo sprejemamo prošnjo plemenitega hrvaškega naroda, da imenujemo princa naše Hiše, ki bo sprejel krono Zvonimira in da bo ustanovil s tem dinastijo, katera bo vodila usodo hrvaškega kraljstva. Besede, s katerimi ste pospremili svojo prošnjo in misel, da bo navzočnost savojškega princa na prestolu svobodne in neodvisne Hrvaške trden dokaz volje vašega naroda za sodelovanje z Italijo v duhu popolnega prijateljstva, sta naleteli na najugodnejši odmev pri Nas in pri vsem italijanskem narodu. To pozdravljamo kot veselo oznanilo za nov red, ki se ustvarja v Evropi in v katerem se je prerodil hrvaški narod, čigar zgodovina se je po tolikih stoletjih strnila z našo in se je vse čase in vsa stoletja po svojem razumskem in moralnem izživiljanju usmerjala proti rimski civilizaciji. Italija je kot vedno pokazala svoje polno razumevanje in svoje žive simpatije za težnje hrvaškega naroda, ki so v Vas, poglavnik, našle trdnega izvršilca. Sedaj, ko se je po stoletnih težnjah hrvaškega naroda dosegla enotnost države na podlagi zmage Osi, je primerna prilžnost, da ob tem svečanem dogodku izjavimo

vam, gospodje delegati neodvisne hrvaške države, da stoji Italija z vsem svojim srcem ob strani vašega plemenitega naroda in je pripravljena dati mu svojo oporo v sodelovanju in bratovski solidarnosti pri vsem delu. Spričo teh čustev smo veseli, da lahko sprejememo prošnjo hrvaškega naroda in določimo našega ljubljene nečaka Nj. Kr. Vis. Aimona od Savoje in Aoste, vojvodo Spoletskega, da prevzame krono hrvaškega kraljstva. Vaše želje in želje italijanskega naroda ga spremljajo pri njegovem visokem poslanstvu, ki naj zagotovi hrvaškemu narodu dobo razcvita in srečnega napredka.«

Ko je Vladar izrekel to imenovanje, je Spoletski vojvoda vstal s svojega sedeža in se postavil Kralju ob stran. Tedaj je Ante Pavelič predstavil Vladarju člane hrvaškega odposlanstva. Ti so stopali mimo Vladarja, ki je spoštljivo odgovarjal na njihove vdanostne pozdrave, nato pa je odposlanstvo zapustilo prestolno dvorano. Dr. Pavelič se je nato predstavil novemu hrvaškemu kralju. Pred odhodom se je dr. Pavelič spet poklonil Duceju, nato pa odšel v dvorano bitk, kjer je bila vojvodinja Spoletska, nova kraljica hrvaška in kateri je hrvaško odposlanstvo izrazilo svojo prvo čast.

Po končanih slovesnostih so vsi visoki dostojanstveniki zapustili kraljevo palačo. Zbrane množice so zunaj navdušeno pozdravljale Duceja in hrvaškega poglavnika.

Hrvaško odposlanstvo se je nato pripeljalo pred Pantheon in je tam Pavelič položil na grobove italijanskih kraljev venec s hrvaško zastavo.

Nagovor Duceja na hrvaško odposlanstvo: Večno in delovno sodelovanje med kraljevino Italijo in kraljevino Hrvatsko

Med kosilom v Beneški palači v čast hrvaški delegaciji je imel Duce sledeči nagovor:

»Poglavnik in gg. delegati Hrvaške! Z občutkom globoke simpatije sta vlada in narod Italije pozdravila obnovitev krone kralja Zvonimira, vzvišene simbola tisočletnega izročila, ki se je po tolikih stoletjih pridružil naši. Vam, ki ste prišli zaprositi Kralja in Cesarja, naj imenuje enega od Princov svoje slavne Hiše za Kralja obnovljenega hrvaškega kraljstva, mi je čast izročiti pristrčno in zelo toplo dobrodošlico. Dinastične zveze, ki so bile tako srečno sklenjene, ter v teh dneh sklenjene pogodbe se med našima dvema državama trdnost, ki je dobila svoj naravni temelj in svoje jamstvo za večno trajanje ne samo, kar se tiče ozemlja, temveč tudi kar se tiče skupnosti junaških idealov in politične ureditve ter v skladnosti interesov. Na tem temelju bomo razvijali plodno in globoko delovno sodelovanje na vseh področjih z živo željo, da ustvarimo delo rimske solidnosti in duhu, polnem lojalnosti in tesnega prijateljstva. Vi, Poglavnik, razumete, s kakšnimi občutki je Fašistična Italija podpirala napore domoljubnih Hrvatov in posebno še vaših svestih Ustašev, oborožene garde hrvaške revolucije, ki so pod vašim vodstvom in razgibanju po vaših idejah sodelovali pri obnovitvi Domovine. Z istimi občutki bomo stali ob Vaši strani pri delu, s katerim boste skušali obnoviti državo in je popeljati v lepo osodo, ki jo čaka na temelju novega evropskega reda, ustvarjenega z zmagami orožja Osi. V tem imenu mi je čast izraziti pozdrav Vzvišenemu Prinču, ki je poklican, da stopi na hrvaški prestol in mu posveti svoje vroče želje za najljepši uspeh, za vaš uspeh, Poglavnik, in za slavno srečo hrvaškega naroda.«

Duceju je odgovoril dr. Ante Pavelič, ki je izrazil veselje hrvaškega naroda, da se je ob-

novilo Zvonimirovo kraljestvo in da bo ta krona sedaj zadržno povezala med seboj Fašistično Italijo in Hrvaško državo. Sklenjene pogodbe zagotavljajo stalnost in trdnost odnošajev ter življenja na tem odseku Evrope. Hrvaški narod je zavzel svoje mesto v novem redu in bo z iskreno mislijo pri tem obnovitvenem delu tudi sodeloval. Pavelič je izrekel nato prepričanje, da jim bo Duce, ki dobro pozna hrvaške težnje, stalno stal ob strani in podprl vsako delo v korist hrvaškega naroda. Na koncu je dr. Pavelič izrazil Duceju svojo hvaležnost za storjeno delo, posebej pa je zaželel srečo novemu kralju Hrvatske, potem Kralju in Cesarju, Kraljevski družini in vsemu italijanskemu narodu.

Meje med Italijo in Hrvaško

Rim, 19. maja. Po končanih slovesnostih na dvoru in v Pantheonu se je dr. Pavelič s člani hrvaškega odposlanstva odpeljal v Beneško palačo podpisat več pogodb med hrvaškim kraljestvom in Italijo. Te pogodbe uvajajo nove razmere na prostoru, kjer je prejšnja versailleska pogodba naredila velike krivice. V Beneški palači so se zbrali dr. Pavelič, podpredsednik hrvaške vlade dr. Kulenović, notranji minister dr. Artuković, pravosodni minister dr. Puk, prosvetni minister dr. Budak, korporacijski minister dr. Dumančić, zunanjepolitični tajnik dr. Lorković in tajnik stranke dr. Lorković. Zraven je bil šef protokola zunanjega ministrstva Celasija in odpravnik poslova italijanskega poslanstva v Zagrebu. Kmalu je prispel zunanji Minister grof Ciano v spremstvu Tajnika Stranke, prosvetnega Ministra, podtajnika za notranje zadeve in osebnega tajnika Duceja. V dvorani, kjer so bile razobešene zemljepisne karte sveta, je Duce sprejel hrvaško odposlanstvo. Kmalu se je začela slovesnost podpisa pogodb, najprej je podpisoval Duce, nato pa poglavnik. Najprej je bila podpisana pogodba o razmejitvi med Italijo in Hrvaško. Ta pogodba se glasi:

1. Kot sestavni deli Kraljevine Italije se smatrajo: okraj Kastav, Sušak, Cabar, od delniškega okraja pa del južno od črte, ki teče od kote 710 pri Delvinu in gre čez vrhove Starčev vrh, Tomac v Ostrac, od Rogoznega in Borlosa, potem doseže upravno mejo sušaškega okraja na vrhu Jelena (točka 1006) in se spušča potem proti morju pri Bakarcu (Bakarac), čez vrhove Gorica in čez točke 623, 424, in 252 in zapusti v hrvaškem ozemlju občine Hreljin, Dol, Bakarac in Kraljevico, Kraljevica—Smreka in isto pristanišče ter cestne voze, ki semkaj vodijo. Rtič sv. Marka, otok Krk, Rab in manjše otoke do višine Jablanice. Vsi otoki in zadrakem otočju. Ozemlje, ki ga obsega črta, katera teče od Prevlake, doseže prekop pri Morlaku ter teče v notranjosti morja do Nove Gradiske, se drži vzdolž gornje obale imenovanega morja, vsebuje Bukovico in ko doseže tek reke Krke pod vasjo Podjeno, gre vzdolž rečnega toka in teče tako, da zajame vse ozemlje Šibenika, Trogirja in mesto Split z vsemi predmestji, izključuje pa otoka Brač in Hvar. Italiji pripadajo dalje otoki Bua, Zirije, Solta, Lješ, Biševo, Sv. Andrej, Pomo in drugi manjši otoki. Dalje pripadajo Italiji otoka Korčula in Mljet, okraj, ki obsega

Pogodba o jamstvih za hrvaško neodvisnost

Rim, 19. maja. s. Italijanska in hrvaška vlada sta prepričani, da je s pogodbo o razmejitvi in zaradi skupnih meja, ki so nastale med Italijo in Hrvaško, ustvarjen trdni temelj za tesno medsebojno sodelovanje. Upoštevajoč, da se je hrvaško kraljestvo vključilo v novi evropski red in da Italija misli podpirati in pospeševati njen politični razvoj in napredek, upoštevajoč željo, da se utrdijo prijateljske vezi in sodelovanje ter pospešuje razvoj obeh narodov, sta sklenili sledeče:

1. Italija prevzema jamstvo za politično neodvisnost hrvaškega kraljstva in za njegovo ozemeljsko nedotakljivost v okviru meja, ki jih je določila pogodba, sklenjena med obema državama.

2. Hrvaška vlada ne bo prevzemala mednarodnih obveznosti, ki ne bodo združljive z jamstvi, ki jih določa prejšnji člen in niso združljive z duhom pričujoče pogodbe.

3. Hrvaška vlada se bo posluževala sodelovanja italijanskih oboroženih Sil, v kolikor bo to zahtevala organizacija in tehnično izurjenje njenih oboroženih Sil, in sicer za izvežbanje njene kopenske vojske, kjer bo to potrebno v smislu medsebojnega sodelovanja.

4. Italijanska in hrvaška vlada se obvezujeta, da bosta takoj, ko bo hrvaška država tudi gospodarsko v celoti urejena, začeli razpravljati o medsebojnih carinskih in valutnih odnošajih. V ta namen bosta obe vladi sestavili stalno komisijo, ki bo skrbelo za izvedbo teh določil.

5. Italijanska in hrvaška vlada se obvezujeta, da bosta v najkrajšem času sklenili posebno pogodbo za trgovinski promet po železnicah in morju, kakor tudi pogodbo, ki bo urejala prehode državljanov obeh držav iz enega ozemlja na drugo, pogodbo za ureditev kulturnih in pravnih vprašanj ter pogodbe z drugih poprišč, ki so važna za skupne interese.

6. Pričujoča pogodba stopi v veljavo z dnem, ko je bila podpisana.

Zaključni protokol. Do sklenitve novih pogodb bodo ostale v veljavi med Italijo in Hrvaško, v kolikor se nanašajo na te predmete, pogodbe in konvencije, sklenjene med kraljevino Italijo in bivšo Jugoslavijo.

Rim, 18. maja 1941-XIX.

Ameriške oblasti zasegle pet bivših jugoslovanskih ladij

Rim, 19. maja. s. Iz Newyorka poročajo, da so ameriške oblasti zasegle in dale na razpolago Angliji pet bivših jugoslovanskih ladij. Gre za sledeče parnike: »Jurko Topič« (5100 ton), »Ivan Topič« (4943 ton), »Olga Topič« (4375 ton), »Rosita Topič« (4299 ton) in »Serafin Topič« (4299 ton). Pripadale so znanemu podjetniku Ante Topiču s Sušaka.

Duce za povzdigo Ljubljanske Pokrajine

Rim, 17. maja. Rj. Duce je sprejel Ekse. Emilia Graziolija, Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino, ki mu je predložil poročilo o novem položaju v Pokrajini.

Duce je odredil, da se takoj izvede in dovrši več javnih del, ki se tičejo univerze, cestnega omrežja in nove bolnišnice.

Sosvet, ki bo obsegal slovenske proizvodne sloje, bo sestavljen prihodnji teden.

Ljubljana, 19. maja. Vest, da je Duce odredil takojšnjo dovršitev vseučiliških zgradb in paviljonov v ljubljanski bolnišnici, je vzbudila med vsem prebivalstvom Slovenije čustva globoke hvaležnosti, ker potrjuje voljo Duceja fašistične Italije, da se pospešita kultura in skrbstvo za socialne potrebe tega področja. Enako zahvalo pa smo dolžni tudi Visokemu Komisarju za Ljubljansko pokrajino E. Grazioliju. Novi kirurški paviljon drž. bolnišnice je čakal pet let, da dobi potrebno opremo in zaradi tega ni mogel biti uporabljen, medtem ko se bili ostali prostori bolnišnice tako napolnjeni, da sta v isti postelji ležala po dva bolnika. Sedaj se bo število postelj povečalo tako, kakor odgovarja potrebam. Preskrbljeno bo za vseučiliško kirurško kliniko, s čimer bo odpravljena druga važna pomankljivost. Ljubljansko vseučilišče ima pet fakultet: filozofsko, pravno, teološko, medicinsko in tehnično. Dela, ki so v sedanjem naertu, so tičejo raznih sekcij tehnične fakultete; zlasti gre za kemični, mehanični in mineraloški inštitut, ki se bodo dovršili bodisi z dograditvijo poslopij, bodisi z instalacijo njih naprav. Tako bo ljubljanska univerza dobila inštitute, ki sidiijo med najmoderneje in najvažnejše kulturne zavode v Evropi.

Vest, da je del Duce nalog Kr. Komisarju za Ljubljansko pokrajino, da se začne večja javna dela, je slovensko ljudstvo sprejelo z velikim zadovoljstvom in zadoščanjem. Ureditve cestne mreže ne bo prinesla slovenskemu ljudstvu le izpolnitev dolgoletnih pričakovanj, temveč bo dala tudi zasluzka tisočim našemu ljudstvu, da se bo tako uredilo naše gospodarsko stanje in se bo ugledil prehod v novo dobo življenja. Prav tako pristrčno je ljudstvo pozdravilo odločitev, da se dogradi in izpopolni ljubljanska bolnišnica. Ta zdravstveni zavod je modernizacije in izpopolnitve silno potreboval. Tudi izpopolnitev in dograditev univerzitetnih zavodov daje nov dokaz za to, da zna Fašistična Italija spoštovati, ceniti in podpirati kulturne pridobitve narodov, ki žive v sestavi Kraljevine Italije, in da bo tem kulturnim ustanovam oblast posvečala tudi poslednjo pozornost, kakršno zaslužijo.

Pomanjkanje sredstev ovira branilce Amba Alagia

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil dne 18. maja naslednje 347. službeno vojno poročilo:

V Severni Afriki je dosegel naš odpor na sovražne napade na odseku pri Sollumu popoln uspeh. Sovražnik je bil prisiljen k umiku. V naše roke je prešlo mnogo ujetnikov in vojnih potrebščin. Skupine naših letal so bombardirale oporišče Tobruk ter obrambne napra-

ve, zbirajoče se čete in motorizirane oddelke na področju vzhodno od Solluma. V letalskih spopadih so bili sestreljeni en bombnik in dva sovražna lovca.

Na Egejskem morju so sovražna letala napadla otok Rodos, povzročila pa so le malo škode.

V Vzhodni Afriki se na Ambi Ala-

giju nadaljuje vztrajen odpor preživelih branilcev, ki so pod neposrednim vodstvom Nj. kr. Vis. Aostskega vojvode dovršili silno junaška dela v okolicičinah, ki postajajo od ure do ure težje zaradi pomanjkanja sredstev, izgub in zaradi tega, ker ni mogoče spraviti na varno in negovati ranjence. V Gala Sidamu je bil odbit neki sovražni napad. Na drugih odsekih bojišča se položaj ni spremenil.

Pomembne diplomatske zdravice v Tokiu

»Neutralsna pogodba med Rusijo in Japonsko — dogodek zgodovinske važnosti«

Tokio, 18. maja. s. Japonski ministrski predsednik knez Kono je priredil banket na čast italijanskemu in nemškemu veleposlaniku ter poslanikom tistih držav, ki so pristopile k trojni zvezi. Navzočni so bili tudi zunanji, vojni in mornariški ministri in osebnosti, ki so spremljale Macuoko na njegovem potovanju po Evropi. Zunanji minister Macuoka je imel pri tej priložnosti zdravice, v kateri je govoril o trojni zvezi in o neutralnosti pogodbi, ki je bila sklenjena med Japonsko in Sovjetsko zvezo. Ministrski predsednik knez Kono je pa je tujim diplomatom izrazil zahvalo za sprejem, ki ga je bil minister Macuoka deležen za časa svojega obiska pri državah trojne zveze,

kjer je japonski zunanji minister uspešno opravil svoje poslanstvo, ki je imelo nalogo okrepiti prijateljske stike med Japonsko, Italijo, Nemčijo in Sovjetsko zvezo.

Tudi italijanski in nemški poslanik, Mario Indelli in Ott sta izrazila svojo priznanje nad uspehi Macuokinoga potovanja po Evropi. Sovjetski veleposlanik Smetanin pa je od svoje strani izjavil, da je neutralna pogodba med Japonsko in Sovjetsko zvezo. Ministrski predsednik knez Kono je pri tej priložnosti izrazil zahvalo za sprejem, ki ga je bil minister Macuoka deležen za časa svojega obiska pri državah trojne zveze,

Angleška letala so napadla letališča v Siriji

Transjordanski emir duši vse protiangleške demonstracije

Beyruth, 19. maja. s. Agencija Havas poroča, da so 14. in 15. maja angleška letala napadala letališča v Palmiri in Rakaku, kjer se ni nahajalo prav nobeno tuje letalo. Pri zadnjem napadu je bil ubit en francoski častnik, več ljudi pa je bilo hudo ranjenih. 16. maja so britanska letala s strojnimi streljali na nekatera predmestja v Beyruthu, ne da bi povzročila kakšno škodo. Visoki komisar v Siriji je protestiral proti temu napadu pri angleškem generalnem konzulu v Beyruthu. Nerazpoloženo proti Angležem se je zaradi teh napadov silno dvignilo in je prišlo tudi do več protestnih manifestacij.

Egipt bi sledil zgledu Iraka, če...

Zeneva, 19. maja. s. V tukajšnjih egiptovskih krogih je vzbudila globok vtis izjava, ki jo je dal bivši egiptovski ministrski predsednik Ismail Sidki paša na neki seji poslanske zbornice. V tej izjavi se je najprej odločno zavzel za to, da mora Egipt ostati strogo nevtralen v sedanji vojni, nato pa je dobesečno dejal naslednje:

»Če bi nas Velika Britanija silila k temu, da bi se udeleževali vojne na njeni strani, se bomo morali odločiti za isti postopek kot se je zanj odločil Irak. Branili bomo svojo neodvisnost in se bomo med prvimi borili proti istim Angležem.«

Britanski napadi na avtomobile v Sirijskih puščavi

Beyruth, 19. maja. s. Zvedelo se je, da so britanska letala napadla in uničila nek tovorni avtomobil, ki se je moral ustaviti v puščavi v bližini sirijske meje. Prav tako so angleška letala napadla in razdejala tudi nek drugi avtomobil, ki je peljal iz Damaska. Zdi se, da so britanski letalci dobili povelje, naj uničijo vse, na kar koli nালে v sirijskih puščavi.

Damask, 19. maja. s. Poročila iz Transjordanije pravijo, da je dal Emir Abdullah zaradi nedavnih dogodkov v Iraku zapreti vse voditelje ter urade opozicijskih strank. Oblasti so strogo in z uporabo orožja razgnale protibritanske demonstracije, ki so jih vodili študentje. Emir Abdullah je izjavil, da bo uporabil vsa sredstva proti protestnim demonstracijam, naperjenim proti Veliki Britaniji. V političnih krogih v Ammanu poudarjajo, da so Britancem prijazen krogi v skrbih zaradi sovražnega razpoloženja ljudstva proti Emirju in Angliji, ki stalno od dne do dne narašča.

Iraški poslanik v Moskvi

Beyruth, 19. maja. s. Iz Bagdana poročajo, da je bil Himet Sulejman imenovan za pooblaščenega irakega ministra v Kremlju. Novi irakiški diplomat odpotuje takoj v Moskvo.

Pritožbe irakega zunanlega ministra

Beyruth, 19. maja. s. Iraški zunanji minister je razposlal okrožnico na vse tuje diplomatske zastopnike v Bagdadu, v kateri protestira proti temu, da so angleška letala napadala človekoljubne ustanove, kakor bolnišnice in sanitetne avtomobile, ki so bili jasno označeni z rdečim križem. Iraški minister je zaprosil vse tuje diplomatske zastopnike v Bagdadu, naj besedilo te njegove okrožnice odpošljejo svojim vladam in jih obveste o stalnem kršenju določb mednarodnega prava od strani Angležev. Radijska postaja v Bagdadu je poročala, da tudi takšno angleško postopanje ne bo prestrašilo Irčanov. Vojna se bo nadaljevala, dokler bo na iraških tleh še kak britanski vojak.

Edgar Wallace:

Na sever, potepuh!

»Ne bodite vendar hysterični,« mu je dejala deklica. »In ne imenujte me več Jones. Tega imena sem se za vedno iznebila.«

Medtem je tudi mrs. Elmer vstala in se počasi bližala. Bila je ženska in je dobro vedela, kako se mora ženska vesti v takšnih okoliščinah. Njena glava je bila nagnjena na stran in njen obraz je izražal bolesto presenečenje, ki se je na njem odražalo ob vsakem kritičnem trenutku njenega življenja.

»Oktober,« je žalostno vzkljubila. »Oh, Oktober!«

Sam se ni pustil odgnati. »Ne vmešavajte se,« je dejal z ostrim glasom. »Oktober si je sama skuhalo to juho.«

Mrs. Elmer pa ga je hotela kar prebosti s pogledom.

»Rada bi vedela...« je dejala. Mr. Elmer je zakajšjal.

Gledalci, ki so do sedaj prisostvovali z odprtimi ušmi, so se obzirnó umaknili in se delali, kot da jih zadeva nič več ne zanima. Saj bodo pozneje itak vse izvedeli, treba je bilo le nekoliko potrpljenja.

Samo Sam, ki ni vedel, kaj naj stori bolj pametnega, je ostal na mestu, s prekrizanimi rokami. »Sam!« ga je tiho poklical mr. Elmer. »Ali sta bila že pred domjenjena? Samo to bi rad vedel. O tem bi rad izvedel resnico, potem me vsa zadeva nič več ne briga.«

»Sam!«

Mrs. Elmer je pomenljivo pogledala ostalo

družbo.

»Vseeno mi je, če kdo sliši, an ne — rōstaj je že kar divji.« Ali sta bila domjenjena? »Oktober pa ga je prekinila. Njen glas je postal mehak.«

»Mr. Wasser mlajši,« je dejala; »bodite tako prijazni in oddaljite se nekoliko. Mrs. Elmer želi razkriži svoja materinska čustva.«

Njegov pogled se je zmedel. Mrs. Elmer pa se je vrvrnala. Bila je globoko užaljena.

»To je pa čisto tebi podobno, Oktober! Vse vidiš v najslabši luči. Takšna je tvoja hvaležnost za vso našo skrb in za vse naše živje. Celó prtljago sem ti sama pripravila... Ali te ni sram?... Sedaj se pa še norčuješ...«

Mr. Elmer je medtem v mislih pripravil primerno pridigo in se približal. Hotel je dekletu povedati svoje mnenje, katerega si je pravkar ustvaril, a Oktober ga je prehitela.

Povedati hočem vsem, da sem se prostovoljno poročila. Večina od vas to itak že ve. Mogoče pa je med vami le še kdo, ki je do sedaj mislil drugače.«

»Domenjenost je siknil Sam. »S svojim možem sem se poročila z odprtimi očmi, ker mi je bil ljubši kot Sam Wasser. Ali vam je to jasno? Niti najmanj ne ke sam svojega dejanja. Nekoč sem rekla: »Vsi moški so enaki!« A sedaj vem, da to ni res. Nekateri moški so več vredni od drugih. Moj mož je na primer mnogo več vreden, kot mr. Sam Wasser.«

Ozrla se je, da bi videla Rdečebračca; a ta je izginil.

Robin je gotovo čakal nanjo blizu križišča. Neka misel ji je šinila v glavo.

»Ali je med vami kakšen gentlemen, ki bi bil

Položaj v Palestini za Angleže ni preveč razveseljiv in ugoden

Teheran, 19. maja. s. Popotniki, ki so prišli iz Palestine, so podali zanimivo sliko o položaju, ki se je tam začel razvijati po izbruhu sovražnosti med Angleži in Irakom. Angleži so skušali sprva pridobiti Arabce z raznimi vabami in obljubami, ko pa ta način ni imel uspeha, so začeli z drugimi sredstvi: z grožnjami, zapori, izgoni in odvzemom lastnine. Toda tudi s tem niso dosegli nič. Minil je čas, ko je bilo Arabce mogoče loviti na limanice in jih krotiti z grožnjami. Palestine so se že navadili na angleško taktiko, kajti takrat, kadar je šlo Angležem slabo, so kar razmetavali s svojimi obljubami, ko pa se je položaj popravil, so vse skupaj spet pozabili. Sedaj pa je po pripovedovanju popotnikov vsa Palestina pokonci. Na mnogih krajih je prišlo do nastopov proti angleškim četam. Povsod se morajo Angleži večinoma zadrževati v vojašnicah. Uporniške tolpe se odlikujejo po izredni drznosti in gibčnosti. Ponekod so angleške posadke razgnale prej, preden so se te mogle postaviti v bran. Ko so pa prispelle dru-

ge angleške čete, pa so se uporniki hitro umaknili za kakšnih deset kilometrov in se potem ponovno spopadli z angleškimi četami. Angleško poveljstvo si spriču takšnega načina bojevanja ne more pomagati, posebno zato ne, ker vse domače prebivalstvo podpira upornike. Navzlic najstrožjim kaznim, s katerimi so Angleži zagrozili, pa se prostovoljci za irako vojsko še vedno zbirajo in odhajajo. V mestih in naseljih zbirajo arabski mladeniči in dekleta denarne zbirke in dragulje za borbo proti Angležem. Nekaj jih je bilo prijatih, ker pa se je ob takšnih priložnostih vselej pojavila množica protestirajočih, se je slednjič angleška policija našla prisiljena, da se je naredila, kakor da nič ne vidi. Popotniki iz Palestine, ki so nekaj časa živeli v teh razmerah, pripovedujejo, da vse stanje dokazuje, kako težak je položaj, v katerem se Angleži nahajajo in da sedaj Zanjejo sadove sovražstva in uporov, katere so zasejali s svojimi političnimi in upravnimi načini v vsej Palestini.

Izredno uspeli koncert Glasbene Matice

Prof. Trost in prof. Šlajs sta pripravila vsem nad vse prijetno presenečenje in nenavaden užitek

Ljubljana, 19. maja.

V petek zvečer je Glasbena Matica priredila v veliki Filharmonični dvorani komorni koncert, ki je dosegel izredno dober uspeh in odmev pri koncertnem občinstvu. Bil je to najlepši praznik domače reproduktivne sile v letošnji koncertni sezoni. Natančna interpretacija je istotako silno učinkovala in zapustila velik vtis pri vseh navzočih, ki so že po prvih taktih zaslutili, da jih objema nepremagljiva sila resnične glasbene lepote. Oba izvajalca smo že poznali, rektorja glasbene akademije v Ljubljani, pianista prof. Antona Trosta in violinista prof. Glasbene akademije Jana Šlajsa, vendar smo ju prav tako velika postvarjalca na polju komorne reproduktivne sile na tem nastopu, ki je pač pokazal presenetljivo kvaliteto, katere gotovo nihče v dvorani ni pričakoval na tako visoki stopnji. Človeku se zdi škoda, da se koncertna sezona že ponika proti koncu, kajti želeli bi si ju v kratkem zopet slišati. Njuna igra je na tako visoki stopnji, da jo mirno lahko primerjamo z dosegljivostjo drugih narodov. Le začuda usodno je to, da so taki koncerti pri nas večkrat poplačani z manjšim zanimanjem kakor marsikateri, ki niti zdaleč niso na taki višini. Igrati obeh gospodov ni ničesar pomemiti. Krasno sta podala Corellijevo Sonato v D-duru št. 1, Beethovno Sonato v F-duru op. 24 in Janakovo Sonato. Slišali smo torej italijansko delo iz predklasične dobe, nemško klasično in češko moderno. Velik vtis je plasti zapustil drugi stavek Beethovne Sonate, Adaggio molto espressivo, in tretji, Scherzo, dalje v Janakovi Baladi in Adaggio, Poco piu mosso, v katerih je g. Šlajs položil toliko toplote in dosegel s širino tona in melodije toliko notranjo silo, da je moral človeku prodrati v dušo in zadovoljiti hrepenenju po lepem in plemenitem svetu, kjer zaživijo glasbene umetnine v svoji pravi, resnični lepoti. Tisti, ki jih ni bilo v dvorani, pa so zamudili prelep večer.

»Slovenski lik« razstavlja

Mladi slovenski umetniki Lojze Perko, Ivan Štrekel, Milena Doganova in Vladimir Jaklič, ki so združeni v »Slovenskem liku«, so priredili razstavo. Razstavljajo v prvem nadstropju velike Batinove palače nasproti pošte. Mlado umetniško družino vodi prof. France Kralj.

Otvoritvene slovesnosti, ki je bila v sredo preteklega tedna, so se udeležili razen zastopnika Kraljevega Komisarja še drugi predstavniki našega javnega življenja. Med navzočnimi smo opazili lepo število likovnih umetnikov, zastopnikov dnevnega tiska in občinstva, ki ljubi umetnost.

Razstavniki prostori so okusno opremljeni. Vsega je razstavljenih 65 del, ki so narejena v olju, temperi, risbah, skicah in plastičnih delih.

Tudi prof. Kralj ima na razstavi ciklus z naslovom »Sveta slovenskega kmeta«. Med ostalimi razstavljajci je brez dvoma najmočnejši Lojze Perko. Njegova dela so polna živahnosti in vselega razpoloženja. Lepa je slika njegove matere, ki jo je izdelal v olju in jo jo predstavlja vso nasmevano v krogu svojih 15 otrok. Med olji in temperi deli naj omenimo le še nekatera njegova najbolj vidna; kot: Orač, Zadnja popotnica, Tamara... Razen olja in temper ima na razstavi še nekaj dobrih skic. Perka kaže šolati še naprej.

do dobili tudi naslov viteza. Glavni kancelar redov je Poglavinik. Drugi ukaz določa ustanovitev reda za zasluge za hrvaški narod in državo. Ta odlikovanja bo delil Poglavinik.

»Ubili so človeka«

Dramatski krožek »Jelka«, ki je do danes največ gostoval po deželi, se nam je včeraj predstavil v Frančiškanski dvorani. Uprizoril je odloimek iz življenja pod naslovom »Ubili so človeka.«

Delo, ki ga je napisal mladi domači pisatelj Tone Glavan, nam v štirih slikah prikazuje tragedijo človeka, ki je petnajst let povsem nedolžno umiral v ječi ter nazadnje zblaznel. Snov, čeprav ni nova in so jo razni avtorji obdelali že na vse mogoče načine, nam kljub temu spet prikljče v spomin nape in hibe družabnega reda, ki jih avtor v osebi branilca-advokata dr. Goreca kritizira in na svoj način poskuša odstranjevati. Delo je doseglo uspeh, kar je dokazalo tudi množično občinstvo, ki je skoraj do zadnjega kotička napolnilo frančiškansko dvorano in ki ni varčevalo z odobravanjem.

»Rekel sem mrs. Elmer. Saj ona je vendar ženska!« jo je resno zavrnil.

»To opozorilo je popolnoma nepotrebno, mr. Elmer.«

Položaj je postal vedno bolj kritičen. Vožnja je bila brezkončna. Oktober in mrs. Elmer sta sedeli vsaka v enem kotu trosedeja se starega avtomobila. Med njima pa je, kakor nepremostljiva ograja stala košara z zalogo živčevja, katero je prevladna mrs. Elmer vzela s seboj.

Oktober se je zdramila iz zamišljenosti, ko je voz zavil na razrito cesto, ki je vodila na stričevo farmo. Tu je ostalo vse kakor prej: stara dolgočasna soba, enakomerno tiktakajoča ura, poslikana s cveticami in kričečih barvah, stara rjava malčka pod mizo. Zdelo se ji je, da je vasa hiša polna duha po trohnoh; še mnogo bolj kot Svedova kočica. Tudi tu bi moral biti v stropu kavelj, kjer bi neko ranjeno srce našlo pozabljeno.

Ljubezen?... Ne, to še ni bila ljubezen. Bilo je občudovanje ali celo že oboževanje.

Nenadoma se je Oktober začela na glas smejati. Mrs. Elmer je pričakovala, da se bo sedaj začela živčna kriza.

»Dovolj vzroka imaš, da se smeješ,« ji je dejal Sam, ki se je pripeljal skupaj z njimi domov; »morala bi —«

Oktober pa je zamahnila z roko in ogorčeno dejala:

»Molčite in pojdite domov! Tukaj za vas ni več prostora, Sam Wasser. Nobenega povoda nimate, da bi še dalj časa ostajali tu. Kot bodoči mož, ste še imeli nekaj pravice, a sedaj —«

(Dalje)

Življenje častnikov v deželi vzhajajočega sonca

Japonski častnik je skromen, dela in misli pa samo kot vojak

Na Japonskem je častniška kariera dostopna vsakemu državljanu brez razlike na podlagi predpisanih izpitov. V resnici pa otroci bogatašev in aristokratov nimajo nič kaj vesolja do stroge vojaške discipline. Zato se večina japonskih častnikov rekrutira iz srednjega stanu, uradnikov, trgovcev in malih posestnikov.

Japonski častnik dela in misli v svojem življenju samo kot vojak. Nikdar ni bil gospodarstvenik ali politik. Tako zahteva vojska od njega že od mladih let. Bodoči častniki že v 13. ali 14. letu obiskujejo eno od treh vojaških šol, tako imenovanih »jonen gakoc«, ki oblikujejo vojaškega duha v plastični mladeniški dobi.

Izpit naredi komaj vsak šestdeseti

Vsak učencec, ki dovoli od države priznano osnovno šolo (6 letni tečaj), sme polagati sprejemni izpit za omenjeno vojaško šolo. Toda ta izpit položi z uspehom komaj eden od šestdesetih. Na ta način pridejo v častniški zbor samo najboljši člani nacionalne mladine.

Pouk v vojaški šoli traja tri leta in zahteva zelo velikih fizičnih in duševnih naporov. Poleg sabljanja poučujejo iste predmete, kakor v vseh srednjih šolah. Toda vse mora navdati izključno le japonski vojaški duh.

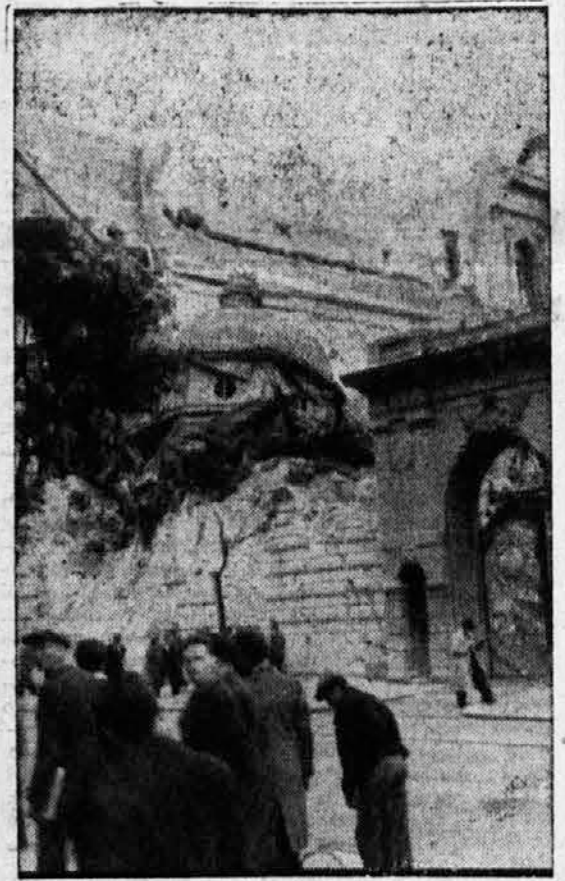
Po končani vojaški šoli »jonen gakoc« je potrebno zaradi sprejema v aktivno službo v japonski vojski napraviti še poseben tečaj v vojni akademiji — »šikvan gakoc« v Tokiju. Vsako leto sprejmejo v akademijo 500 kandidatov, in sicer 300 brez izpita iz treh omenjenih vojaških šol, a ostalih 200 izberejo iz nekatere izjemne skupine onih, ki so po 111 letnem tečaju dokončali srednjo šolo.

Prvi dve leti se poučuje zgodovina vojn in načini vojskovanja, strategija in taktika. Zatem gredo gojenci v aktivno službo pod vodstvom poveljnikov polkov. Končno pa se spet vrnejo v vojno akademijo — »šikvan gakoc«, kjer končajo še najvišji tečaj, ki traja eno leto in 10 mesecev.

Vse to izobraževanje poteka v izključno vojaškem in šovinističnem ozračju, brez vsakih civilnih vplivov.

Življenje častnika ni lahko

Ob zori prihaja v vojašnico, bos, napol oblečen ter se s svojimi tovariši vadi v borbenju z rapirjem in sabljo. Čez dan se udeležuje predavanj o raznih vojaških vedah, poučuje vojake in prisostvuje raznim njihovim vežbam, da bi nje in sebe privadil na največje telesne napore.

Il palazzo reale a Belgrado distrutto — Razrušeni dvor (konak) v Belgradu

Kadar častnik nima službenega opravila izven vojašnice, je v skupni častniški kuhinji, kjer je hrana le malo boljše od navadne vojaške. Hrana je preprosta in slaba: juha, solata, malo ribe, včasih zelenjava, kuhana v temni omaki iz leče, s poljubno količino riža. Zvečer se vrne častnik v svojo siromašno hišo na večerjo. Obleče kimono in prebije večer ob branju vojaških knjig. Potem gre spat na mehko blazino na tleh, ki so pokriti s slamo.

Odnosaji med častniki in vojaki

Nasprotno pa imajo vojaki po končanem dnevnem pouku in vajah veliko prostega časa. Med častniki in vojaki vladajo tovariški odnosaji. Vojaki obiskujejo svoje predstojnike na domu. Polkovnik je oče v polku, ostali častniki polka so starejši bratje, vojake pa nazivajo svoje mlajše brate.

Častnik stanuje v mali hišici blizu vojašnice. Ima skromno pohištvo, brez preprog in malo stolov, ker se mora v zasebnem življenju izogibati udobnosti. Sam pripadnik srednjega stanu občuti največ naklonjenosti do usode tih manj privilegiranih stanov, kakor tudi do kmetov, ki jih tarejo dolgovi in ki dajejo 80% vojakov. Sam napol lačen, deli svojo skromno plačo z družino. Po ustaljenih japonskih šegah, častnik ne vzdržuje samo svoje žene in otrok, temveč tudi številno rodbino: mlajše brate, stare očete, strice in druge.

Plača

Japonski poročnik redko prejema več kakor 94 jenov mesečne plače (t. j. okrog 1480 din). Stotnik prejema največ 50 dolarjev (okrog 2750 din). Samo tri najvišje častniške stopnje prejema mesečno več kot 100 dolarjev: brigadni general — 119, divizijski general 139 in armijski general 158 dolarjev (okrog 8690 din).

Zato japonski častnik ne kupuje v velikih skladiščih, polnih uvoženega blaga, temveč nabavlja v navadnih malih prodajalnah, in to samo najpotrebnejše stvari ter živilne potrebščine za navadno meščansko hrano. Plačuje svojo hrano v častniški kuhinji, stanarino, kupuje paradno obleko in sabljo samuraja z dvema reziloma, ki lahko preseče cev kitajske strojnece. Taka sablja stane okrog 500 jenov, to je skoraj šestkratna običajna mesečna plača japonskega stotnika.

Za posamezne častniške stopnje so določene v japonski vojski

starostne meje.

Za poročnika na primer 45 let. Pokojnina sicer obstaja, toda ne določa se po številu službenih let, temveč jo osebno predpisuje vojni minister. Dovoljeno je tudi daljše službovanje, čež določeno starostno mejo, kar se pa smatra kot posebna nagrada.

Japonski častnik je osebno skromen v svojih zahtevah od življenja. Toda vojaška uprava mu stavlja velike zahteve za izvršitev zgodovinske vloge (»roka nacij«). Vsi so edini v skupni želji: voditi zunanjo politiko po zmericah Velike Japonske in izvršiti svojo vlogo v Aziji. Vojska je prepričana, da so vojaške zmage naredile iz Japonske svetovno državo. Ponosni častnik je znan po vojaški prisplovcu: »Kadar imaš prazen želodec, drži zobotrebec v zobeh.«

Vzklik častnika na bojišču: »Naj živi naš cesar!« označuje obstoječe pojmovanje, da sam borec še ne pomeni ničesar. Popolnoma ves pripada cesarju.

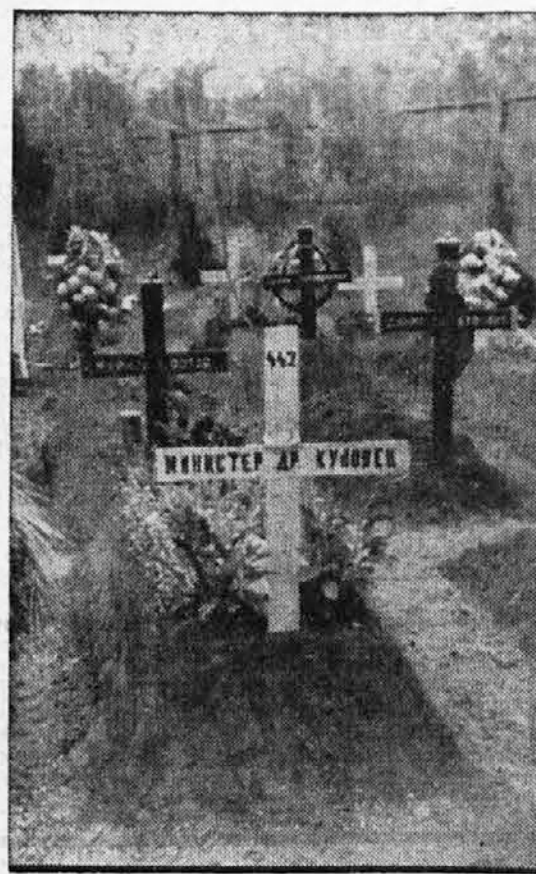
S takim častniškim zborom na odgovornih mestih je lahko voditi vojaške operacije, in zato nas ne smejo čuditi uspehi japonske armade na Daljnem Vzhodu.

Pripovedka ali resnica o »siamskih« miših

Zeneva, 11. maja. Vedno bolj naraščajoče število miši v vzhodni Evropi je privedlo mnoge zoologe do tega, da so začeli proučevati te glodavce, ki so postali že res prava šiba božja.

Neki švicarski zoolog je začel raziskovati, ali je kaj resnice na legendi, ki pravi, da se včasih rode miši, ki so za rep priručene druga k drugi. O tem se je pisalo in govorilo v vseh časih. V srednjem veku so v Strassbourgu celo priobčili neko razpravo o vprašanju »siamskih« miši, če jih smejo tako krstiti.

Zoolog pa je kljub vsemu temu zelo skeptičen in pravi, da so siamske miši le uspeh

Grob ministra dr. Kulovca na belgrajskem pokopališču. — La tomba del Ministro dott. Kulovec sul cimitero di Belgrado.

Turška zunanja trgovina in sedanja vojna

Kaže, da bodo dosednji kupci na turškem trgu zamenjali vloge

Zadnji vojni dogodki v južnovzhodni Evropi, zlasti v vzhodnem delu Sredozemskega morja, kamor so se bili s tolikšno nujnostjo raztegnili, so odtisnili svoj masni pečat tudi na mednarodno trgovino, ki so se tod njene poti tako nagosto križale. Niso prinesle na tem polju škode le Veliki Britaniji kot vojskujočemu se nasprotniku, pač pa tudi tistim deželam, kjer se njihove voditelji še danes na vso moč prizadevajo, da ne bi storili ničesar, kar bi bilo v nasprotju s popolno nevtralnostjo. In med te spada v prvi vrsti, vsaj na Blžnjem Vzhodu, tudi Turčija.

V prvih treh mesecih letošnjega leta je Turčija uvozila za 18.718.000 turških lir raznega blaga, izvozila pa za 46.060.000 turških lir. Če te številke primerjamo z onimi, ki se nanašajo na isto razdobje zadnjih desetih let, vidimo, da se je turški uvoz zmanjšal za 20%, izvoz pa poskočil za celih 70%, seveda v dobi desetih let. Preden je Italija šla v vojno, je bila Velika Britanija najboljši kupec na turškem trgu in je šlo tri četrtine turškega izvoza v Anglijo. Zdaj pa je vojna na Sredozemskem morju

Švicarske knjižnice za slepce

Pred zlomom Francije je bilo središče literature za slepe v Parizu. Sedaj pa knjige, ki so tiskane v posebni pariški tiskarni, ne morejo priti v nezasedeno Francijo. Zato je bilo ustanovljeno novo središče v Clermont-Ferrandu. Da bi preskrbeli potrebni material za te knjige, so švicarske oblasti odredile, da se morajo francoski interniranci v Švici učiti pisave za slepce.

Skupina internirancev je že pripravila izdajo 12 knjig, ki vsebujejo prevod »Cité antique« Fustela de Coulangea. Švicarske oblasti pričakujejo sedaj poljsko abecedo Brailleja za poljske internirance, ki že pripravljajo nemške in francoske prevode del velikih poljskih pisateljev za švicarske knjižnice slepih.

Granate nad Rokavskim prelivom lete skozi stratosfero

Nemški daljnostrelni 280 milimetrski topovi, ki s francoske obale obstreljujejo angleško obalo na daljavo 33 km, morajo metati izstrelke v višino 13.000 m. Tako prodro dober kilometer daleč v stratosfero nad Rokavskim prelivom. 210 milimetrski top, ki strelja na daljavo 120 km, proдре še dlje v stratosfero. Njegovi izstrelki letijo 40 km visoko nad zemeljsko površino.

Rablju prepustil zadetek v loteriji

Pretekli mesec je bil v Teheranu obsojen zaradi zločina neki perzijski bravec. Tik preden so ga obesili je zvedel, da je na narodni iranski loteriji zadel veliko vsoto. Ker ni imel naslednikov in ker ni hotel zapustiti denarja državi, je daroval zadetek krvniku pod pogojem, da bo izvršil obsodbo nad njim tako, da ne bo preveč bolečin. Zdi se, da je krvnik, ko je sprejel z velikanskim veseljem dar, ni izvršil obsodbe samo skrajno previdno, temveč tudi zelo hitro.

Prevod enega samega stavka — 200 dolarjev

Dokaz, da slovanski jeziki res delajo marsikomu velike preglavice

Neka ameriška letalska družba je pred nedavnim prejela pismo, napisano v nekem tujem, nerazumljivem jeziku. Takoj se je obrnila na tolmače, naj oni kot strokovnjaki za takšne reči razberejo vsebino tega nenavadnega pisma. Toda tudi njihovo znanje je pri tem odpovedalo. Niti tega niso mogli ugotoviti, v kakšnem jeziku je pismo napisano, kaj šele, da bi raztolmačili njegovo vsebino.

Ker pa se je uradnikom pri tej letalski družbi zdelo, da bi utegnil kdo s tem pismom prositi za kakšno važnejšo stvar, recimo da z letalom kam odpeljejo po najnujnih opravkih, pisma niso vrgli v koš, pač pa so se obrnili še na številne jezikoslovce, da jim oni rešijo to uganko. Toda tudi to ni prineslo uspeha. Potem se je letalska družba končno obrnila še na neko ustanovo, ki se je specializirala za razlaganje tujih jezikov. In po osmih dneh vztrajnega prizadevanja je bila »skrivnostna« pisava le razvozljana. Takoj so sporočili letalski

spretni operacije. Potepuhi so jih potem razkazovali kot redkost po raznih vaseh in mestih. Mladim mišim so zlepli skupaj rep ali pa zašili, tako da se ni nič poznalo in tako je nastala pripovedka o siamskih miših.

družbi tudi vsebino zagonetnega pisma, za katerega so ugotovili, da je bilo napisano v nekem slovanskem jeziku. Vsebina pa se je glasila:

»Gospodje, čast mi je nasloviti na Vašo družbo vprašanje, če potrebujete kakšnega težaka.«

Lahko si mislite, s kakšnimi občutki so sprejeli pri letalski družbi ta odgovor, če veste, da je družba morala plačati tolmačem, ki so poskušali svoje znanje nad tem, za navadne delovne ljudi čisto utemeljenim pismom, celih dve sto dolarjev!

Poravnajte naročnino!

PISALNI STROJ »PORTABEL«

v kovčegu, še popolnoma nov, prvovrstne znamke, takoj ugodno prodam. Kovačič, Cigaletova ul. 11.

POTUJEM V ITALIJO

Trieste, Padova, Milano. Prezvamem trgovska naročila. Naslov v upravi »Slov. doma« pod št. 158.

Maršal Italo Balbo

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Vsi dvakrat ali trikrat v nizkem letu zakrožijo nad Varne, potem se spuščajo k nam. Štejem stroje drugega za drugim, ki se v urejeni vrsti odražajo na temnem ozadju gore, da bi dosegli svoje postajališče: štiri in trideset jih je.

Tudi to skušnjo smo prestali in jo dobili! Spušcanje na jezero poteče popolno, morda je najlepše med vsemi, kar smo jih občudovali do tu.

Štiri in trideset strojev se hkratu dotakne vode.

8.

Proti Rusiji

Ko 8. zjutraj odhajamo iz Varne, sije najlepše sonce tega leta. Prvič našega jutranjega odhoda ne pozdravlja samo skupina oblasti in prijateljev, temveč ves narod. Možno je le eno od dvoje: ali so Bolgari navajeni vstajati pred zoro, kar se mi zdi zelo težavno, ali pa je danes mestu zazvonilo jutro čustvo, ki je skrito v srcu: prijateljstvo.

Zbogom, Varne, zbogom, Bolgarija, siromašna in velika! Pomikam se nad Črno morje, ki to jutro zanikuje svoje ime, zakaj ognilo si je zeleni plašč svetega Janeza: samo srmežljivo drhtenje ga je pod vsežim vetrom, idilično je in se smehlja. Sonce je še nisko in njegovi odsevi na vodi slepe oči. Ti odsevi so nekako srebrno in zlato vezenje na rahrovi zelenini. Na obrežju nas pozdravljajo skupine kopalcev. Voda mora biti to uro kaj prijetna. Človeku se stoji po kakem lepem skoku v vodo. A namesto tega nam prihaja zrak, ki ga nismo dihali še nikdar, in nam stopa v pljuča. In zemlje, ob katerih homo pristali čez kako uro, so od naših oddaljene kakor tiste iz bajke. Čuden vtis dela misel, da gremo v Rusijo.

Zdi se, da skrunimo legendarno skrivnost. Prav nam fašistom je bilo namenjeno, da prekoračimo meje te druge Evrope, ki je oddaljena od naše, kakor tečaj, nasproten zahodni omiki. Oriani je dejal, da je v srcu hlad, ki premaguje tečajni led. Pisal je to vojvodu Abruškemu tisti dan, ko so ga na njegovo veliko grenkobo zavrnil, da bi se bil udeležil odprave »Tečajne zvezde« proti večnemu ledu.

Res je. Srce ima svoj zemljepis. Ta naš poslednji pojezd po oblakih prekriva dosti večje praznine, kakor pa so tiste na starih atlantih, koder so veliki prazni prostori nosili napis: »Neznana zemlja«.

Bolje je tako. Napredujemo naglo v Ducejevem imenu. Zdaj se je treba navaditi plovske nad zapušenim morjem. Dve prazni neskončnosti se zdaj poljubujeta, morje in nebo. Kakor dve časi druga na drugi se njuna robova združujeta na obzorju, merjeni s popolnostjo nevidnega nebeskega kompasa. Tudi kos zemlje, ki se kaže na levi, je plitev in brez zarez, kakor da bi se morje nenadno utrdilo in se nadaljevalo. Površje Dobrudže, ki je skoraj vsa pašnik, ima samo zeleno, malce temnejšo barvo. Vzdolž obrežja se zemlja močvirji. Med enim in drugim naravnim jezom lenarijo gnile in negibne vode. Skoznje preseva blatno dno.

Približujemo se Constanzi, ki ovladuje neskončnost zemlje in neba z belo ljubkostjo aristovske deklice, žrtvovane nevidni pošasti na zapušenem rtu. Njene čiste hišice imajo na sebi drobec novega. Zde se kakor sveže preličene igrače. Za objemom pomola gnezdi v pokoju in v molku skupina parnikov in dviga proti nam jambore, da bi nas bolje videla. V dveh dneh bomo to radovednost potešili. Zdaj nas čaka druga pot. Hišice v Constanzi, pustite nas, da gremo svoji usodi naproti!

Romunsko letalo nam je prišlo naproti in nas spremlja dolg kos poti. Pride mi čisto blizu. Vidim roko, ki se za pozdrav iztegne iz trupa. Pogledam z daljnogledom. Pod usnjeno čelado prepoznam prijateljski obraz komandanta Staneulesca, ki je lani bil na poletu po Zahodu. Odgovorim pozdravu. Hidroplan je bil izdelan v Italiji: je »Savoia«.

Močvirja postajajo veličastnejša. Veliki zalivi morske vode trgajo zemljo v notranjščino. Po teh plitvih in zapuščenih jezirih se iztezajo zeleni in nežni jeziki kakor polotočki, katerim manjka ljubkost in čar oddaljenega Sirmiona, neposrednjivega dragulja.

Nenadno se morska zelenina umaze. Ogromna pahljača blata premaguje odpor morskega valovanja in se pahljačasto širi kilometre in kilometre na visoko morje. To so ustja Donave.

Ustje velike reke moli v morje kakor gol in plešast rt, ves obdan od muhastih tokov, ki se dele, se družijo, se večajo kakor ogromna žila, da se bodo znova razcepili v potočke, nežne kakor lasnice. Vsi vlečejo v seslajnih blatno vodo, ki je ilovnate barve.

Za prvim rokavom prihaja naglo drugi, silovitejši in mogočnejši, kjer se reka steka z morjem, se gnete nešteto bark, ki se zdi, da zastonj skušajo pluti nasproti toku.

Na jeziku zemlje, ki se zdi izpodjedena po vztrajnem razburjenju vode, se prikazuje siromašna, rumenkasta in umazana vas. Nekaj napol golih človeških bitij stoji in nas gleda, z nogami v vodi ter z roko nad očmi, da se brani sončnega bleška. Druga plovila prihajajo in odhajajo od hiš na reko, nosi jih tok. Morajo biti lovci jesetrov. Ta dragocena riba ljubi rečna ustja, kjer voda že vonja po soli iz bližnjega morja.

Kraj je podoben vsemu svetu. V zajedi Gora, na Padu della Gnooca in ob Portu Garibaldi, po vsej širni razsežnosti padanskega ustja, niso pokrajina in ljudje nič drugačni. Toda blizu tretjega rokava Donave rečna plovba obogati za nekaj parnikov. Perjanica dima se po rečnem toku vleče za prevzetno in slovesno potjo tega malega strašila, ki jo reže v spreduv barčic. Dalje na morski širjavi orjejo drugi parniki žolto vodo. Morda so že končali potovanje po reki, ki teče čez pol Evrope, in nosijo svoj tovor proti Carigradu ali pa na kavkaška obrežja.

Spustimo se, da bi občudovali to izvorno plovbo, edinstveno na svetu. Zdi se mi, da opazim majhen laški parnik. Kam vse ne dospo naši mornarji? Morda ti, ki bivajo po zeleni Donavi, že leta niso videli domovine?